

MINISTARSTVO FINANSIJA
DIREKTORAT ZA EKONOMSKU I RAZVOJNU POLITIKU

MJESEČNI MAKROEKONOMSKI INDIKATORI

AVGUST 2020

KLJUČNE PORUKE

- Pad međunarodnih dolazaka turista 60-80% u 2020. prema Svjetskoj turističkoj organizaciji
- Pad crnogorske ekonomije u drugom kvartalu 20,2%
- Inflacija za 7 mjeseci na istom nivou iz 2019.
- Stopa nezaposlenosti na kraju jula 18,3%
- Prihodi budžeta za 7 mjeseci iznosili 881,9 mil.€
- Rast kreditne aktivnosti banaka od 6,0% na godišnjem nivou u julu
- Pad robnog deficita u julu 19,8% na godišnjem nivou
- Neto priliv SDI porastao 18,4% u prvih 7 mjeseci

Međunarodno okruženje

Uprkos početnim uspjesima u suzbijanju širenja Covid-19 zaraze, mjere koje su implementirane su snažno negativno pogodile sektor putovanja i turizma na globalnom nivou. Trenutne prognoze Svjetske turističke organizacije¹ govore da će međunarodni dolasci turista zabilježiti pad od 60-80% u 2020. godini, dok će prema procjeni iz osnovnog scenarija Svjetskog savjeta za putovanja i turizam, čak 121 milion radnih mjesta u turizmu biti ugroženo zbog zdravstvene krize, sa gubitkom od preko 3,4 triliona \$ u globalnom BDP-u.² Takođe se procjenjuje i veliki negativni uticaj na avio industriju, sa neto gubitkom od 84,3 milijarde u 2020. prema procjeni Međunarodne asocijacije za vazdušni prevoz³, pri čemu će se globalni putnički promet vratiti na pretkrizni nivo iz 2019. tek u 2024. godini⁴.

Realni sektor i inflacija

Prema preliminarnim podacima Monstata, pad crnogorske ekonomije u drugom kvartalu 2020. iznosio je 20,2%, u ambijentu društvenog i ekonomskog zatvaranja, i implementacije brojnih epidemioloških mjera u cilju sprječavanja širenja zaraze i zaštite javnog zdravlja. Privatna potrošnja je zabilježila realni pad od 15%, bruto investicije u osnovna sredstva su bile niže 26,3%, dok je izvoz roba prema platnom bilansu padao po stopi od 15,3%. Uvoz roba i usluga je takođe, usljed ovakve dinamike kretanja privatne potrošnje i investicija, u drugom kvartalu zabilježio godišnji pad od 31,2%. Realni pad BDP-a za prvu polovinu godine iznosi 10,3%, pri čemu je potrošnja države, kao kontraklična komponenta, jedina zabilježila rast od 0,3% realno. Broj dolazaka i noćenja u turizmu, u kolektivnom smještaju, je za 7 mjeseci niži 79,6%, odnosno 84,1% u poređenju sa istim periodom 2019. Industrijska proizvodnja je u istom periodu zabilježila blagi godišnji pad od 0,9%, vođena padom proizvodnje električne energije od 9,1%. Sektori rudarstva i prerađivačke industrije rasli su po stopama od 11,5% i 2,7%, respektivno. Prosječne potrošačke cijene su za 7 mjeseci na istom nivou kao i prethodne godine. Najveći pozitivan doprinos rastu inflacije imale su cijene hrane i bezalkoholnih pića (uticaj 0,6 p.p), dok su inflaciji najviše 'oduzele' cijene prevoza (uticaj -0,6 p.p).

Zaposlenost i zarade

Prema administrativnim podacima, prosječan broj zaposlenih je u prvih sedam mjeseci 2020. godine iznosio 174.170 i manji je za 9,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Stopa nezaposlenosti ZZZCG je na kraju jula 2020. iznosila 18,3% i veća je 0,8 p.p na godišnjem nivou. Prosječna neto zarada je u julu 2020. iznosila 521€ i zabilježila je rast od 2,0%, na godišnjem nivou, dok je prosječna penzija u julu u iznosu od 290€ ostala na prošlogodišnjem nivou.

¹ UNWTO, Global Guidelines to Restart Tourism, 28 May 2020

² <https://wtcc.org/News-Article/More-than-197m-Travel-Tourism-jobs-will-be-lost-due-to-prolonged-travel-restrictions>

³ <https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/airline-industry-economic-performance-june-2020-report/>

⁴ <https://www.iata.org/en/pressroom/pr/2020-07-28-02/>

Fiskalni sektor

Prihodi budžeta su za 7 mjeseci 2020. iznosili 881,9 mil.€, što je niže 12,3 mil.€ (1,4%) u odnosu na planirane Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu, kao i u odnosu na isti period 2019. za 116,2 mil.€ (11,6%). Niža naplata prihoda budžeta u julu je dominantno pod uticajem izražene sezonalnosti prihoda po osnovu nižeg ostvarenog turističkog prometa. Izdaci budžeta za 7 mjeseci 2020. iznosili su 1.152,9 mil.€ i u odnosu na planirane manji su 6,5 mil.€ (0,6%), dok su u poređenju sa istim periodom 2019. veći za 113,5 mil.€ (10,9%). U periodu januar - jul 2020. ostvaren je budžetski deficit od 271,0 mil.€ ili 5,9% procijenjenog BDP-a.

Finansijski sektor

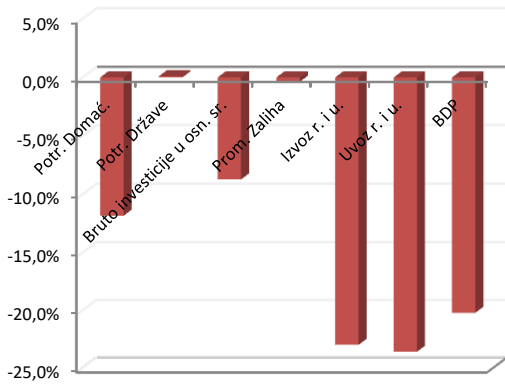
Julski podaci pokazuju da je bankarski sektor uspio da očuva stabilnost u uslovima ekonomske krize, izazvane pandemijom korona virusa. Ukupna aktiva banaka je iznosila 4.576,2 mil.€, što na godišnjem nivou predstavlja rast od 1,5%, dok je u istom periodu ukupan kapital povećan za 5,8%. Kreditna aktivnost banaka je iznosila 3.181,9 mil.€ i ostvarila je rast od 6,0% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, kao rezultat rasta kredita privrede od 8,5% i kredita stanovništva od 6,9%. Nekvalitetni krediti su porasli 9,3% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni depoziti u julu sa iznosom od 3.301,2 mil.€ su zabilježili godišnji pad od 3,4%. Realni sektor je i dalje nelikvidan, u blokadi je bilo 18.544 privrednih subjekata, što je rast od 5% na godišnjem nivou. Ukupan dug po osnovu koga je izvršena blokada računa je iznosio 690,4 mil.€, što je 6,3% više na godišnjem nivou.

Spoljnotrgovinska razmjena

Spoljnotrgovinski deficit u periodu januar - jul 2020. smanjen je za 19,8%, usljed kontinuiranog pada izvoza i uvoza roba, prisutnog od početka zdravstvene krize. Izvoz roba u vrijednosti od 199,9 mil.€ je smanjen za 12,5%, zbog pada potražnje iz EU. Glavni crnogorski izvozni proizvodi bilježe pad, i to: električna energija za 12,0 mil.€; gvožđe i čelik 4,4 mil.€; boksit 3,7 mil.€; aluminijum za 2,8 mil.€; pića 1,3 mil.€ i pluta i drvo 1,0 mil.€. Ukupan uvoz u iznosu od 1.219,9 mil.€ je smanjen za 18,7%, predvođen manjim uvozom za potrebe investicija u infrastrukturu i turizam. Uvoz mašina i transportnih uređaja je manji za 58,3 mil.€; nafte i naftnih derivata 51,4 mil.€; proizvoda od metala i nemetalnih minerala 26,0 mil.€; gvožđa i čelika 15,7 mil.€; električne energije 11,5 mil.€, kao i raznih gotovih 49,3 mil.€ i prehrambenih proizvoda 34,2 mil.€.

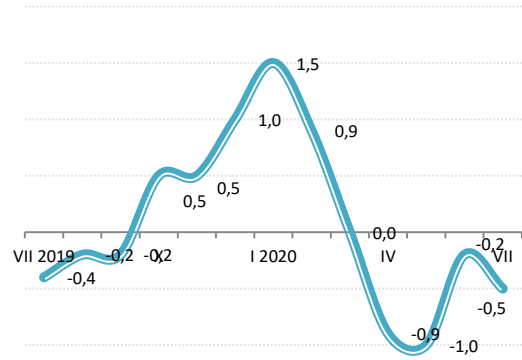
Neto priliv SDI u periodu januar - jul 2020. iznosio je 285,8 mil.€, što je 18,4% više g-n-g. Ukupan priliv SDI iznosio je 419,8 mil.€ (pad 6,3%), a rezultat je pada vlasničkih ulaganja. Struktura ukupnog priliva: vlasnička ulaganja 30,2%, ili 51,3% manje g-n-g, od čega investicije u kompanije i banke 17,9% (pad 55,2%), dok je priliv po osnovu ulaganja u nekretnine iznosio 12,3% (pad od 45,3%). Priliv SDI u formi interkompanijskog duga iznosio je 63,2% ukupnog priliva, što je 53,2% više g-n-g. Ukupan odliv SDI u periodu januar - jul manji je za 35,2% g-n-g. Odliv po osnovu ulaganja rezidenata u inostranstvo iznosio je 10,4%, dok su povlačenja sredstava nerezidenata investiranih u našu zemlju iznosila 89,6%.

Grafik 1 Doprinos ostvarenoj stopi BDP-a u drugom kvartalu 2020.

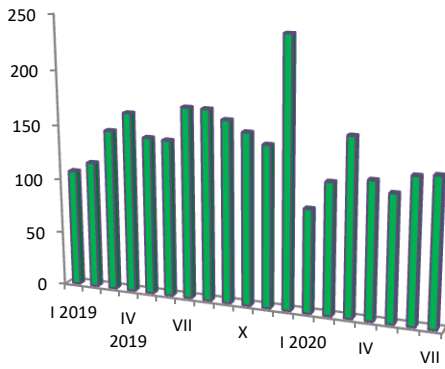
...Visok pad BDP-a od 20,2% u drugom kvartalu...

Grafik 2 Inflacija, CPI, godišnja stopa u %

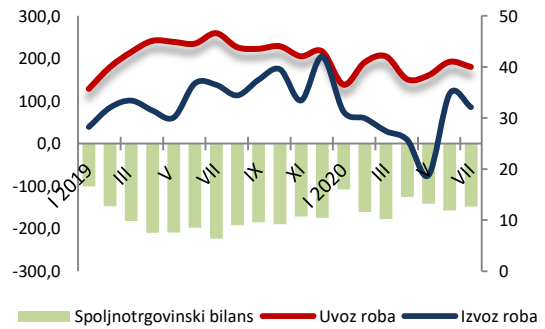
...Potrošačke cijene za 7 mjeseci na istom nivou iz 2019...

Grafik 3 Prihodi budžeta u mil.€

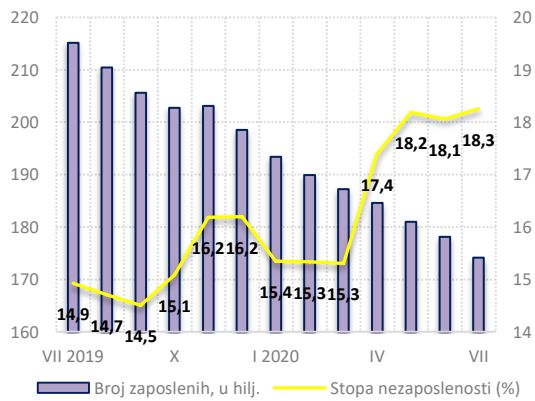
...Pad prihoda budžeta od 11,6% na godišnjem nivou...

Grafik 4 Spoljnotrgovinska razmjena u mil.€

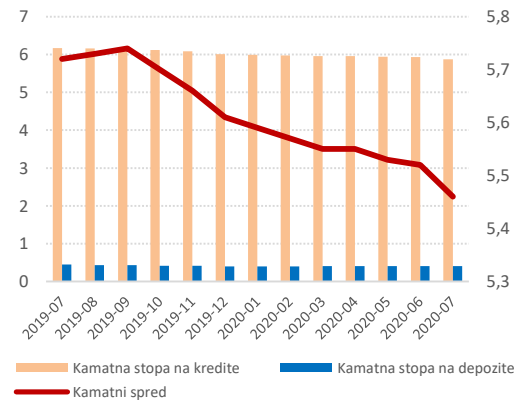
...Godišnji pad robnog deficita od 19,8%...

Grafik 5 Kretanja na tržištu rada, ARS

...Stopa nezaposlenosti na kraju jula 18,3%...

Grafik 6 PPEKS na kredite i depozite, u %

...Pad kamatnih stopa na kredite od 0,3% na godišnjem nivou...

Tabela 1 Realni sektor (Izvor: Monstat)

Realni sektor	VII 2019	VIII	IX	X	XI	XII	I 2020	II	III	IV	V	VI	VII	M-n-M	VII 2020 - g-n-g	2020/2019 g-n-g
Turizam																
Dolasci turista	190,322	220,915	165,205	116,962	55,654	41,387	27,221	43,754	18,925	103	1,658	16,666	32,855	97.1	-82.7	-79.6
Noćenja turista	937,096	1,048,037	680,033	312,975	103,459	75,712	63,811	87,098	39,733	2,053	5,622	56,838	136,135	139.5	-85.5	-84.1
Promet u maloprodaji																
Stalne cijene	5.8	6.5	4.6	5.7	4.9	3.5	3.9	8.1	6.3	-25.9	-19.1	-21.8	-31.9	0.5	-31.9	-13.6
Tekuće cijene	6.6	6.4	4.6	6.4	5.6	4.8	5.9	9.4	6.9	-26.2	-20.1	-22.2	-32.4	0.3	-32.4	-13.5
Industrija																
Industrijska proizvodnja	5.0	-2.8	-1.8	-6.3	-9.0	10.0	19.1	2.1	17.9	-16.0	-8.5	-21.7	-1.1	27.1	-1.1	-0.9
Prerađivačka industrija	3.3	-4.9	-17.6	-10.1	-36.1	-15.6	18.4	13.0	19.7	-20.2	12.8	-13.4	-0.8	17.2	-0.8	2.7
Vađenje rude i kamena	14.3	15.4	31.1	28.9	16.5	55.6	48.4	14.4	7.3	10.5	9.5	-6.0	3.8	16.5	3.8	11.5
Snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom	5.2	-4.1	24.2	-10.6	39.5	37.3	14.3	-10.9	18.6	-14.5	-54.5	-37.6	-2.9	50.7	-2.9	-9.1
Građevinarstvo																
Vrijednost izvršenih građevinskih radova		31.4			-7			4.6			-15.9		n/p		n/p	
Efektivni časovi rada		12.6			-1.1			7.6			-10.1		n/p		n/p	

Tabela 2 Inflacija (Izvor: Monstat)

Inflacija - stope rasta	VII 2019	VIII	IX	X	XI	XII	I 2020	II	III	IV	V	VI	VII	M-n-M	VII 2020 - g-n-g	2020/2019 g-n-g
Indeks potrošačkih cijena	-0.4	-0.2	-0.2	0.5	0.5	1.0	1.5	0.9	0.0	-0.9	-1.0	-0.2	-0.5	-0.3	-0.5	0.0
Harmonizovani indeks potrošačkih cijena	-0.4	-0.2	0.3	1.2	0.9	1.2	1.1	0.6	-0.2	-1.1	-1.3	-1.0	-1.6	-0.3	-1.6	-0.5
Indeks proizvođačkih cijena	2.9	2.9	2.8	2.6	2.3	2.3	1.8	1.0	1.1	-1.0	0.3	-0.5	-0.6	-0.2	-0.6	0.3

Tabela 3 Tržište rada (Izvor: Monstat, ZZZCG, Fond PIO)

Tržište rada	VII 2019	VIII	IX	X	XI	XII	I 2020	II	III	IV	V	VI	VII	M-n-M	VII 2020 - g-n-g	2020/2019 g-n-g
Broj zaposlenih, u hilj.	215,181	210,455	205,650	202,787	203,123	198,566	193,423	189,933	187,251	184,607	181,030	178,178	174,170	-2.2	-19.1	-9.4
Broj nezaposlenih	34,576	34,355	33,675	35,993	37,924	37,616	35,609	35,582	35,515	40,361	42,194	41,890	42,367	1.1	22.5	4.9
Stopa nezaposlenosti (%) ⁵	14.9	14.7	14.5	15.1	16.2	16.2	15.4	15.3	15.3	17.4	18.2	18.1	18.3	0.2	3.3	0.8
Prosječna bruto zarada (€)	767	776	775	776	778	781	787	785	786	779	773	787	778	-1.1	1.4	1.6
Prosječna neto zarada (€)	511	517	516	517	518	520	524	523	524	521	518	527	521	-1.1	2.0	2.0
Prosječna penzija (€)	289	288	288	288	288	287	289	289	289	289	289	288	290	0.6	0.6	0.0

⁵ Promjene (M-n-M, VII 2020 g-n-g i 2020/2019 g-n-g) prikazane u p.p.

Tabela 4 Monetarni sektor (Izvor: CBCG)

Monetarni sektor	VII 2019	VIII	IX	X	XI	XII	I 2020	II	III	IV	V	VI	VII	M-n-M	VII 2020- g-n-g
Ukupni krediti (u mil.€)	3,002.6	3,033.7	3,036.0	2,988.2	3,091.4	3,061.7	3,066.4	3,068.8	3,157.9	3,102.8	3,074.8	3,101.0	3,181.9	2.6	6.0
Kreditni privredi (u mil.€)	1,058.3	1,044.7	1,036.1	1,049.6	1,057.5	1,074.6	1,080.5	1,100.1	1,114.8	1,117.4	1,123.2	1,129.7	1,148.7	1.7	8.5
Kreditni domaćinstvima (u mil.€)	1,300.2	1,303.4	1,319.0	1,332.5	1,342.1	1,357.7	1,359.7	1,363.8	1,370.3	1,366.7	1,373.9	1,391.0	1,389.4	-0.1	6.9
Kreditni u kašnjenju (u mil.€)	139.5	150.3	136.5	139.2	139.1	115.3	132.7	142.7	166.4	176.6	160.6	146.5	206.1	40.7	47.8
Nekvalitetni krediti (u mil.€)	148.6	144.0	141.8	142.2	142.9	144.6	156.6	157.9	160.6	163.0	162.2	163.2	162.5	-0.4	9.4
Ukupni depoziti (u mil.€)	3,419.1	3,535.0	3,514.8	3,488.8	3,550.8	3,475.7	3,452.4	3,451.1	3,363.5	3,312.5	3,299.2	3,300.9	3,301.2	0.0	-3.4
Depoziti privrede (u mil.€)	1,064.3	1,134.7	1,113.6	1,106.4	1,107.0	1,048.5	1,009.8	1,026.3	1,024.3	0,964.7	0,975.7	0,963.7	0,960.1	-0.4	-9.8
Depoziti stanovništva (u mil.€)	1,253.7	1,289.2	1,299.9	1,305.5	1,314.1	1,316.6	1,299.7	1,295.9	1,249.9	1,260.4	1,237.6	1,242.4	1,235.2	-0.6	-1.5
Kamatna stopa na kredite ⁶	6.2	6.2	6.2	6.1	6.1	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	5.9	5.9	5.9	-0.1	-0.3
Kamatna stopa na depozite	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.0	0.0
Obavezna rezerva (u mil.€)	244.2	248.0	258.1	262.8	258.2	260.1	260.2	255.7	256.4	251.7	179.3	179.5	178.8	-0.4	-26.8

Tabela 5 Eksterni sektor (Izvor: Monstat i CBCG)

Eksterni sektor	VII 2019	VIII	IX	X	XI	XII	I 2020	II	III	IV	V	VI	VII	M-n-M	VII 2020 - g-n-g	2020/2019 g-n-g
Izvoz roba (u mil.€)	36.5	34.4	37.5	39.6	33.4	42.0	31.2	29.9	27.4	25.7	18.8	34.8	32.0	-8.0	-12.3	-12.5
Uvoz roba (u mil.€)	259.7	226.7	223.0	229.0	205.4	216.9	138.8	191.3	205.1	151.4	160.5	192.5	180.3	-6.3	-30.6	-18.7
Deficit robne razmjene (u mil.€)	-223.2	-192.3	-185.5	-189.5	-171.9	-174.9	-107.6	-161.3	-177.7	-125.7	-141.7	-157.7	-148.3	-5.9	-33.5	-19.8
Neto strane direktne investicije (u mil.€)	14.2	17.9	7.3	23.2	24.9	30.1	42.1	26.1	66.1	46.5	45.3	33.1	26.6	-19.8	87.6	18.4

Tabela 6 Fiskalni sektor

Fiskalni sektor	VII 2019	VIII	IX	X	XI	XII	I 2020	II	III	IV	V	VI	VII	VII 2020/VII plan	VII 2020 - g-n-g	2020/2019 g-n-g
Prihodi budžeta (mil.€)	174.1	174.1	165.9	156.6	147.3	243.1	94.3	119.9	161.2	124.9	115.3	132.1	134.2	-10.4	-22.9	-11.6
Izdaci budžeta (mil.€)	193.0	160.6	145.2	180.7	204.2	298.4	128.6	146.1	178.4	170.4	159.8	179.4	190.2	8.8	-1.4	10.9
Suficit/Deficit budžeta (u mil.€)	-18.8	13.5	20.7	-24.1	-56.9	-55.2	-34.3	-26.2	-17.2	-45.5	-44.5	-47.3	-56.1	n/p	197.5	556.9
Suficit/Deficit budžeta (% BDP-a)	-0.1	0.3	0.3	-0.5	-1.0	-0.7	-0.7	-0.6	-0.4	-1.0	-1.0	-1.0	-1.1	n/p	n/p	n/p

Tabela 7 Međunarodno okruženje

Međunarodno okruženje	VII 2019	VIII	IX	X	XI	XII	I 2020	II	III	IV	V	VI	VII	M-n-M	VII 2020 - g-n-g	2020/2019 g-n-g
Brent crude oil (USD/barel)	64.21	59.51	62.62	59.70	62.66	67.31	63.65	55.66	32.01	18.38	29.38	40.27	43.24	7.4	-32.7	-38.6
Aluminijum (USD/T)	1797.0	1740.7	1753.5	1726.0	1774.8	1771.4	1773.1	1688.1	1610.9	1459.9	1466.4	1568.6	1643.8	4.8	-8.5	-12.2
Euribor (12 mjeseci)	-0.30	-0.38	-0.33	-0.28	-0.27	-0.25	-0.29	-0.33	-0.17	-0.11	-0.10	-0.23	-0.34	-0.1	0.0	-0.1
Inflacija u Eurozoni ⁷	1.0	1.0	0.8	0.7	1.0	1.3	1.4	1.2	0.7	0.3	0.1	0.3	0.4	0.1	-0.6	-0.7
Nezaposlenost u Eurozoni	7.6	7.5	7.5	7.4	7.4	7.4	7.4	7.3	7.2	7.4	7.5	7.7	7.9	0.2	0.3	-0.2

⁶ Promjene (M-n-M i VII 2020 g-n-g) prikazane u p.p.

⁷ Promjene (M-n-M, VII 2020 g-n-g i 2020/2019 g-n-g) prikazane u p.p.